

שְׂבָאֲרֵץ חוֹזְרוֹת לְגוֹפֶן, אֲזַמְחִזְיָקִים בְּהֵם כָּל אוֹתָם מְלֹאכִים, וְאוֹמְרִים (שם קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה'. וְלִמְדוּנוּ שֶׁזֶה הַמַּחְנֶה הַשְּׁלִישִׁי שְׂאוֹמֵר אֶת זֶה בְּאַרְבַּע הַשָּׁעוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת.

וְאוֹמְרִים שִׁירָה עַד שְׁעוֹלָה אוֹר הַבֶּקֶר, וְאֲזַמְשַׁבְּחִים אֶת אֲדוֹנָם כָּל אוֹתָם כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, וְכָל אוֹתָם הַמְּלֹאכִים הַעֲלִיּוֹנִים שֶׁשְׁלֹטָנָם בַּיּוֹם, כְּלָם מְשַׁבְּחִים אֶת אֲדוֹנָם וְאוֹמְרִים שִׁירָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (איוב לח) בְּרֶן יַחַד פְּכָבִי בִקְר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

בַּשָּׁעָה שֶׁיּוֹצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בַּיּוֹם, יִשְׂרָאֵל נוֹטְלִים שִׁירָה לְמַטָּה, וְהַשֶּׁמֶשׁ לְמַעְלָה, שְׁכָתוֹב יִירָאוּךְ עִם שֶׁמֶשׁ. בַּשָּׁעָה שְׁנוֹסֵעַ הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִלְגָּלִיו, פּוֹתַח בְּקוֹל נְעִימָה וְאוֹמֵר שִׁירָה. וְאִיזוֹ שִׁירָה אוֹמְרִים? (תהלים קד) הִזְדוּ לֵה' קְרָאוּ בְשִׁמּוֹ וְגו'. שִׁירוּ לוֹ זְמֵרוּ לוֹ וְגו'. (שם) שִׁירוּ לוֹ זְמֵרוּ לוֹ וְגו'. וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם עִם הַשֶּׁמֶשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם עב) יִירָאוּךְ עִם שֶׁמֶשׁ. וְאֵף עַל גֵּב שְׁהָרִי בְּאֶרְצוֹ אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲלֹמְלָא שְׁבַנִּי הַעוֹלָם הֵם אֲטוּמִי לֵב וְסִתּוּמִי עֵינַיִם, לֹא יְכוּלִים לַעֲמֵד מִקּוֹל הַנְּעִימָה שֶׁל גִּלְגָּל הַשֶּׁמֶשׁ כְּשֶׁנוֹסֵעַ (ויצא) וּמְשַׁבַּח לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בַּיּוֹתָיִם שֶׁהַתַּעֲסָקוֹ בַּתּוֹרָה, הַאִיר הַיּוֹם. קָמוּ וְהִלְכוּ לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן. בַּיּוֹם שֶׁרָאָה אוֹתָם, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, אַתָּה וְהַחֲבָרִים, הַסִּתִּירוּ עֲצָמְכֶם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הַלְלוּ שְׁלֹא תִצְאוּ הַחוּצָה, כִּי מְלֹאךְ הַמָּוֶת נִמְצָא בְּעִיר, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהִשְׁחִית, וְכִיּוֹן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְהִשְׁחִית, יְכוּל לְהִשְׁחִית אֶת כָּל מִי שֶׁנִּרְאָה לְפָנָיו.

מְלֹאכִין, וְאוֹמְרִי (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יי' כָּל עַבְדֵי יי'. וְאוֹלִיפְנָא דְדָא מְשַׁרְיָא תְּלִיתָאָה קָא אֲמַרִי דָא, בְּאַרְבַּע שְׁעוֹתֵי בִתְרִיתָא.

וְקָאֲמַרִי שִׁירָתָא, עַד דְּסָלִיק נְהוּרָא דְצַפְרָא, דְּכִדִּין מְשַׁבְּחִין לְמַרְיָהוֹן כָּל אֵינוֹן פְּכָבִיא וּמַזְלִי, וְכָל אֵינוֹן מְלֹאכִין עֲלָאִין, דִּי שְׁלֹטְנִיהוֹן בִּימָמָא, כְּלָהוּ מְשַׁבְּחִין לְמַאֲרִיהוֹן, וְאוֹמְרִי שִׁירָתָא. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (איוב לח) בְּרֶן יַחַד פְּכָבִי בִקְר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

בַּשָּׁעָתָא דְשֶׁמֶשׁ אֲנִפִּיק, בִּימָמָא, יִשְׂרָאֵל נוֹטְלִי שִׁירָתָא לְתַתָּא, וְשֶׁמֶשׁ אֲנִפִּיק, דְּכָתִיב, (תהלים עב) יִירָאוּךְ עִם שֶׁמֶשׁ. בַּשָּׁעָתָא דְנֹטִיל שֶׁמֶשׁ אֲנִפִּיק, פֶּתַח קַל נְעִימוֹתָא, וְאוֹמֵר שִׁירָתָא. וּמֵאִי שִׁירָתָא קָאֲמַרִי. (תהלים קה) הִזְדוּ לִי יי' קְרָאוּ בְשִׁמּוֹ וְגו'. (תהלים קה) שִׁירוּ לוֹ זְמֵרוּ לוֹ וְגו'. וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִין לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בִּימָמָא, עִם שֶׁמֶשׁ. הִדָּא הוּא דְכָתִיב יִירָאוּךְ עִם שֶׁמֶשׁ, וְאֵף עַל גֵּב דְהָא אוֹקִימָנָא לְהָאִי קָרָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲלֹמְלָא דְבְּנֵי עֲלָמָא אֲטִימִין לְבָא וְסִתִּימִין עֵינֵינוּן לֹא יְכָלִין לְמִיקָם מִקַּל נְעִימוֹתָא דְגִלְגָּלָא דְשֶׁמֶשׁ, כִּד נֹטִיל (ויצא) וּמְשַׁבַּח קָמִי קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֲדַהְבִּי דְאַתְעַסְקוּ בְּאוֹרֵייתָא, נְהַר יִמָּא. קָמוּ וְאַתּוּ לְקָמִיהַ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, בַּיּוֹם דְּחָמָא לוֹן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, אַנְתָּ וְחַבְרֵיִיא אֲסִתִּימוּ גְרַמְיִיכוּ אֲלִין תְּלַת יוֹמִין, דְּלֹא תִפְקוּן לְבַר בְּגִין דְּמִלְאָךְ הַמָּוֶת אֲשַׁתְּכַח בְּמָתָא, וְאִית לִיהַ רְשׁוּ לְחַבְלָא, וְכִיּוֹן דְּאַתְיִיהִיב לִיהַ רְשׁוּ לְחַבְלָא, יְכִיל לְחַבְלָא, לְכָל מָאן דְּאַתְחַזִּי קָמִיהַ.

וְתוּ דְבַר נֶשׁ דְּאַתְחַזִּי קָמִיהַ, סָלִיק וְאַסְטִי

וְעוֹד, שְׂאָדָם שְׁנִרְאָה לְפָנָיו, הוּא עוֹלָה וּמִסְטִין עָלָיו וּמְזַכֵּיר חֲטָאֵיו, וּמְבַקֵּשׁ דִּין מִלְּפָנָי הַקְּדוֹשׁ

ברוך הוא, ולא זו ממש עד שגודן אותו האדם ונתנת לו רשות והורג אותו.

אמר רבי שמעון, האלהים, רב העולם לא מתים טרם מגיע זמנם, רק פשלא ידעו לשמר עצמם, שהרי בשעה שמוציאים את המת מביתו לבית הקברות, מלאך המות נמצא בין הנשים. ולמה בין הנשים? שכן היא דרכו מיום שפתה את חוה, ובגללה גרם מות לכל העולם, ועל זה (באשר) הורג אדם, והאנשים נמצאים עם המת, ונכנס בין הנשים בדרך.

ויש לו רשות להרג בני אדם, ומסתכל בפניהם בדרך שנראים לפניו, משעה שמוציאים אותו מביתו לבית הקברות עד שחוזרים לביתם, ובגללם גורם מות לכמה גברים בעולם טרם שמגיע זמנם. ועל זה כתוב, (משלי א) ויש נספה בלא משפט. משום שעולה ומסטיין ומזכיר חטאי האדם לפני הקדוש ברוך הוא, ונהוץ על אותם חטאים ומסתלק טרם הגיע זמנו.

ומה תקנתו? בשעה שנוטלים את המת לבית הקברות, יחזיר אדם פניו ויעזב את הנשים אחר כתפיו. ואם הן מקדימות, לך לאחור, כדי שלא יתראה עמהן פנים בפנים. ואחר שחוזרים מבית הקברות, לא יחזר באותה דרך שעומדות הנשים ולא יסתכל בהן כלל, אלא יסטה לדרך אחרת. ומשום שבני אדם לא יודעים ולא מתבוננים בזה, רב העולם נהונים בדין ומסתלקים טרם הגיע זמנם.

אמר רבי אלעזר, אם כן, טוב לו לאדם שלא ילוה את המת. אמר לו, לא, שהרי אדם שנשמר כמו

עליה, ואדפר חובלי, ובעי דינא מקמי קדשא בריך הוא, ולא אתעדי מתמן, עד דאתדן ההוא בר נש, ואתייהיב ליה רשו וקטיל ליה. אמר רבי שמעון, האלהים, רופא דעלמא, לא מיתו, עד לא מטא זמניהו, בר דלא ידעי לאסתמרא גרמייהו, דהא בשעתא דמיתא אפקי ליה מביתיה לבי קברי, מלאך המות אשתכח ביני נשי, אמאי ביני נשי. דהכי הוא אורחוי, מיומא דפתי לחוה, ובגינה גרים מותא לכל עלמא. ועל דא (בר) קטיל בר נש, וגוברי אשתכחו עם מיתא, עאל ביני נשי בארשא.

ואית ליה רשו, למקטיל בני נשא, ואסתפל באנפייהו בארשא דאתחזיאו קמיה, משעתא דמפקי ליה מביתיה לבי קברי, עד דאתדרו לביתיהו ובגיניהו גרים מותא לכמה גוברין בעלמא, עד לא מטא זמניהו. ועל דא כתיב, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. בגין דסליק ואסטיין, ואדפר חובלי דבר נש קמי קדשא בריך הוא, ואתדן על אינון חובין ואסתלק עד לא מטא זמניהו.

מאי תקנתיה. בשעתא דנטלי מיתא לבי קברי, יהדר בר נש (דף קצ"ו ע"ב) אנפוי וישבוק לנשי בתר כתפוי. ואי אינון מקדמי, יהך לאחורא, בגין דלא יתחזי עמהו אנפין באנפין. ולבתר דמהדרי מפי קברי, לא יהדר בהווא ארשא דנשי קיימן, ולא יסתפל בהו כלל, אלא יסטי בארשא אחרא. ובגין דבני נשא לא ידעי, ולא מסתפלן דא רופא דעלמא, אתדנו בדינא, ואסתלקו עד לא מטא זמניהו. אמר רבי אלעזר, אי הכי, טוב ליה לבר נש דלא יוזיף למיתא. אמר ליה לא. דהא בר נש דאסתמר פהאי גוונא, אתחזי